

Warszawa, 15 stycznia 2023 roku

Prof. Dr hab. Katarzyna Jankowska-Borzykowska
Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina
Warszawa, Okólnik 2

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ MGR ANNY BOCZAR

Zlecniodawca recenzji

Rada do Spraw Dyscypliny Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie.

Skład orzekający w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora mgr Anny Boczar wyznaczył mnie na recenzenta tej pracy dnia 29 września 2022 roku.

Na podstawie art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 547 z późniejszą zmianą) otrzymałam dokumentację , nagranie dzieła i jego opis od pani dr hab. Moniki Gardoń-Preinl, profesor AMKP.

Ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska mgr Anny Boczar pt. "Duety fortepianowe Romana Maciejewskiego.

Aspekty wykonawczo-ekspresyjne wybranych dzieł wobec tradycji gatunku" została napisana pod kierunkiem prof. Jerzego Tosika-Warszawiaka oraz dr Iwony Sowińskiej-Fruhtrunk.

Nagranie to niedawno wydana płyta, zawierająca bardzo ciekawe utwory Romana Maciejewskiego na dwa fortepiany, gdzie pani Boczar wykonuje partię drugiego fortepianu wraz z Bartłomiejem Kominkiem, z którym od lat tworzą znakomity duet fortepianowy "Chopin Piano Duo"

A oto program płyty:

Oberek na dwa fortepiany

Negro Spirituals na dwa fortepiany

Listen to the Lambs

Deep River

I want to be ready

Sometimes I feel like a motherless child

Mazurek

Tarantella

Tańce Szwedzkie /Svenska Danser

Klappdansen

Schottis I

Vingakerdansen

Snurrebocken

Oxdansen

Schottis II

Traskodansen

Płyta została wydana przez Związek Kompozytorów Polskich w 2020 roku przy wsparciu MKiDN w ramach programu „Muzyczny ślad”

Płyta – jeśli chodzi o kolejność programu- różni się nieco od jej opisu. Zatem pozwolę sobie o utworach napisać w kolejności nagrania.

Muszę powiedzieć, że nagranie bardzo mi się podoba, wręcz zachwyca. Oboje pianiści grają znakomicie, brzmią jak jeden instrument, rozumieją znakomicie siebie nawzajem.

Oberek, wykonany jako pierwszy utwór na płycie jest bardzo interesujący, zawiera dużo akcentów, wykonanie jest żywe i bardzo ciekawe. Mam wrażenie że jest to trudny technicznie i muzycznie utwór, ale wykonawcy nie mają z nim problemu, wręcz przeciwnie, wspaniale wykonują i akcentują gdzie trzeba, wszak oberek to właśnie tego typu utwór, bazujący na muzyce ludowej.

Następny utwór to składający się z 4 części **Negro Spirituals**, muzyka związana charakterem z jazzem. Wykonawcy świetnie rozumieją i ujmują charakter owej muzyki, to wykonanie podobało mi się bardzo. We wszystkich częściach kompozytor nie określa tempa, ale wykonawcy wiedzą jak to ująć i grają tak, jakby ta muzyka była im bliska. Trudno mi wybrać utwór z owych czterech, który oceniam najwyżej, wszystkie grane są znakomicie. **Listen to the Lamb** - wykonawcy grają z pełnym zrozumieniem siebie nawzajem, mam wrażenie że ich współpraca trwająca od lat ma na to wpływ. Poza tym oboje są świetnymi pianistami o których wielu sukcesach wiemy wszyscy. **Deep River**- to właściwie jeden z niewielu tego typu utworów które jest mi dane znać, onegdaj śpiewaliśmy to i graliśmy w szkole. Bardzo podoba mi się wykonanie, charakter, zrozumienie tej muzyki i współpraca obojga wykonawców. **I want to be ready**- wykonawcy świetnie ukazali charakter tego utworu, jego tempo i kontrasty. Ich zrozumienie znaczenia poszczególnych tematów, z których zawsze jeden jest ważniejszy, budzi mój podziw. **Sometimes I feel like a Motherless Child**- wyjątkowo piękny utwór, znakomicie grany i świetnie zrozumiany przez wykonawców. Mam wrażenie, że ta muzyka mówi o biednych dzieciach pochodzenia afroamerykańskiego, o ich cierpieniach związanych z losem. Wykonawcy pięknie to przedstawili.

Następny utwór to **Mazurek**, w moim pojęciu utwór dość trudny, ze względu na konieczność podjęcia wyzwania w celu określenia budowy i charakteru tej muzyki. Dynamika została przez wykonawców w pewnym sensie narzucona i wybrana. To wykonanie również bardzo mi się podobało. Wykonawcy wiedzą co robią, mając do czynienia z utworem mało znanym, po prostu grają tę muzykę tak jak czują.

Kołysanka – utwór w pewnych miejscach przypomina mi "Aaa, kotki dwa", kołysankę którą śpiewa się własnym dzieciom. Wykonawcy grają delikatnie, pięknie budują frazy, ukazują znaczące głosy, śpiewają na fortepianie.

Tarantella – stylistycznie świetnie, wykonawcy wiedzą co robią, wiedzą czego chcą aby przedstawić charakter tego wyjątkowo ciekawego utworu. Oboje znakomicie grają w duecie, dodam że ostre akcenty opisane w pracy pisemnej tu też istnieją.

Ostatnim utworem nagrany przez wykonawców są **"Tańce szwedzkie"**, co dla mnie jest czynnikiem budzącym wielką radość, bowiem część mojego życia w okresie młodości mieszkałam w tym właśnie kraju. Tego typu muzyka jest mi- a właściwie była- dość dobrze znana i lubiana. Rozumiem kompozytora, otóż część życia również spędził w Szwecji, ukazał zatem muzykę typową dla tego kraju.

Klappdansen – taniec wykorzystujący również instrumenty perkusyjne, pani Anna znakomicie sobie z tym poradziła, jestem pod wrażeniem, wykorzystwała gdzie trzeba właśnie rodzaj perkusji, nadając utworowi odpowiedni charakter.

Schottis I- taniec pochodzący z Czech, znakomicie zagrany przez partnerów ukazujący charakter tej muzyki i umiejętność wykonania pod każdym względem- jako duet.

Vingakerdansen- bardzo dobre zrozumienie muzyki i ukazanie jej charakteru, tempa, melodii.

Snurreboken – utwór ukazujący kręcących się partnerów. Również świetnie wykonany przez duet.

Oxdansen- Taniec wołu, w którym należy pokazać walczących ze sobą dwóch mężczyzn. Wykonawcy wykorzystują swoją wyobraźnię, stosując różnice w agogice i dynamice.

Schottisch II – różni się trochę od Schottisch I, wykonawcy stosują inną nieco artykulację niż w wersji pierwszej. Również imponująca wyobraźnia!

Traskdansen- taniec chodaków – wykonawcy stosują tutaj szybkie tempo, nadając dziełu bardzo dobry charakter, jest to interesujący utwór!

Powtarzam, jestem pod wrażeniem stylu wykonania wszystkich utworów nagranych na płytę, która wyszła przed dwoma laty i stanowi nagranie utworów polskich w zasadzie nie znanych. Płytę oceniam bardzo wysoko.

Część opisowa pracy

Część opisowa pracy Anny Boczar składa się ze wstępu, dwóch rozdziałów, zakończenia, bibliografii i dyskografii.

We wstępie Autorka przedstawia powód podjęcia właśnie tego tematu w swej dysertacji, opisując kontakty z muzyką polską, z rodziną Romana Maciejewskiego, oraz w jaki sposób podjęli wraz z Bartłomiejem Kominkiem decyzję obejmującą taki a nie inny repertuar skomponowanych utworów przez Romana Maciejewskiego.

W Rozdziale pierwszym Autorka ukazuje kalendarium życia i twórczości Romana Maciejewskiego w bardzo interesujący sposób. Mianowicie tworzy tabelę, w której umieszcza cały szereg informacji w następującej kolejności: daty, fakty z życia, twórczość, muzyczny kontekst, kontekst historyczny i kulturowy. Jest to w zasadzie wielostronicowa tabela, gdzie pewne informacje ukazują, kto w danym czasie był najbardziej znanym i tworzącym kompozytorem. Jak również kiedy i jak rozpoczął swoją pracę i istnienie Roman Maciejewski, poczynając od 1910 roku, kiedy artysta się urodził. Autorka również opisuje mnóstwo wydarzeń, które miały miejsce w owych czasach. Znakomity pomysł, interesujący rozdział!

Rozdział II Analiza. Utwory na dwa fortepiany Romana Maciejewskiego wobec tradycji gatunku.

Autorka opisuje zarówno życie Romana Maciejewskiego, ukazując jego ciekawy przebieg związany z sytuacją, panującą wówczas w Europie i związaną z czasami, które wówczas wpływały na bardzo trudne życie nie tylko kompozytorów i artystów. Ale nie tylko. Autorka opisuje wyjątkowy przebieg życia tego kompozytora, jego obojętność wobec opiniowania jego kompozycji i stylu życia.

W następnej części rozdziału Autorka przeprowadza analizę wykonawczo-ekspresyjną utworów zarówno oryginalnie napisanych na 2 fortepiany lub aranżowanych na ich tego typu przebieg wykonawczy. Przedstawia swoją opinię wykonawczą tych utworów, analizuje ich formę, przebieg, załącza nutowe przykłady, gdzie wskazuje co jest w danym momencie najważniejsze, a co towarzyszy przebiegowi tej muzyki.

W końcu pojawia się komentarz wykonawczy, gdzie Autorka ukazuje różnice w trudnościach

poszczególnych utworów oraz konieczność traktowania niektórych jako dzieła które jest jednak wymagające.

Autorka opisuje wreszcie elementy folklorystyczne oraz aspekty stylistyczne. Autorka wyraża również własne pojęcie zarówno filozofii życia kompozytora, jak i tłumaczy jego brak poszukiwania innowacji. Roman Maciejewski myślał przede wszystkim o własnej ekspresji i wyrazie artystycznym własnych kompozycji.

Bibliografia – bogata, Autorka dotarła do wielu dostępnych materiałów dotyczących kompozytora.

Dyskografia- tylko 2 nagrania, jedno własne oraz nagranie kompozytora z Jerzym Lefeldem w roku 1962.

Muszę powiedzieć, że pracę Autorki oceniam bardzo wysoko. To jedyna w moim recenzenckim życiu praca, która ukazuje bardzo dużo ciekawych wydarzeń, a jednocześnie nie jest czymś, co zajmuje bardzo dużo czasu w zapoznawaniu się z treścią.

Konkluzja

Pracę doktorską tak w części nagraniowej jak i w opisie dzieła oceniam bardzo pozytywnie. Przede wszystkim znakomite nagranie bardzo znanego duetu Chopin Piano Duo, świetny opis zarówno życia jak i twórczości kompozytora, budzi mój wielki podziw i poczucie znakomitej pracy. Swoim nagraniem oraz dysertacją Doktorantka wzbogaca kulturę muzyczną, przyczyniając się zarówno do rozwoju dyscypliny artystycznej jak i całej dziedziny sztuk muzycznych. **Proponuję wyróżnienie dla Doktorantki.**

Niniejszym stwierdzam, że Doktorantka wykazała się głęboką wiedzą praktyczną i teoretyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia pracy artystycznej. W ten sposób Doktorantka rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła bez zastrzeżeń wymagania art. 187 pkt 1 i 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku. Pracę doktorską przyjmuję.

